

עסקאות שבויים בישראל:

תפקידן של משפחות השבויים והנעדרים, ניתוח ארבעה מקרי בוחן בשלושה עשורים

קרן רז (ארנון)

תקציר

סוגיית השבויים והנעדרים הינה סוגיית מדיניות מורכבת המלווה את ישראל עשרות שנים, מעלה שאלות ודילמות חברתיות, ומעוררת מחלוקת ציבורית ערה. עסקאות שבויים אשר יצאו לפועל בשנים האחרונות, ואף התמודדות עכשווית עם סוגיה זו, מספקות תזכורת לכך שהשבי והמורכבות החברתית והפוליטית שהוא מעלה, הינו אתגר קיים, רלוונטי ומתמשך עבור החברה הישראלית. מחקר זה בוחן את סוגיית השבויים והנעדרים בישראל, מתוך התמקדות במשפחות השבויים והנעדרים: שחקניות, אשר עם השנים הפכו לחלק בלתי נפרד מן הסוגיה, אך עם זאת, טרם זכו להתייחסות מחקרית ראויה. המחקר עוסק בשינויים שחלו במעמדן ובתפקידן של המשפחות כשחקניות בסוגיה זו, בשיחים המרכזיים אותם השמיעו, ובדפוסי פעולתן, תוך בחינה של ארבעה מקרי בוחן שאירעו בשלושה עשורים שונים במדינת ישראל, החל מאמצע שנות השמונים ועד תחילת שנות האלפיים.

תפיסתו של מחקר זה היא כי סוגיית השבויים והנעדרים בישראל, מעבר להיותה סוגיה ביטחונית אסטרטגית, מזקקת בתוכה סוגיות סוציולוגיות בחברה הישראלית, ונוגעת בערכים הקשורים לפרט, חברה, משפחה, צבא ומדינה. מחקר זה, מצביע על התמורות החברתיות המורכבות שחלו בנושאים אלו ומראה כיצד הן עיצבו והשפיעו על תפקידן ופעילותן של משפחות השבויים והנעדרים.